

اهداف حوزه زبان و ادبیات فارسی مجموعه‌ای نظام‌مند از صفات، توانمندی‌ها و مهارت‌های فردی و اجتماعی هستند که انتظار می‌رود دانش‌آموز پس از اجرای برنامه درسی این حوزه به آنها دست یابد. اهداف این حوزه براساس توجهی متوازن به تحقق شایستگی‌های پایه (تعقل، ایمان، اخلاق، علم و عمل) در دانش‌آموز، اهداف دوره‌های تحصیلی، اهداف دیگر حوزه‌های تربیت و یادگیری و نیازهای خاص این حوزه تنظیم شده‌اند.

اهداف کلی	ردیف
کسب و تقویت مهارت‌های ادراکی (گوش دادن، خواندن) و مهارت‌های تولیدی (سخن گفتن، نوشتن) و توانایی درک، تحلیل و نقد متون.	۱
شناخت ابعاد زیبایی شناختی ادبیات و پرورش ذوق آفرینش‌گری و قریحه ادبی.	۲
درک نقش ادبیات در رشد و تعالی فردی و اجتماعی انسان، با تأکید بر رسالت ادبیات در شوق آفرینی برای تحقق آرمان‌های جامعه.	۳
باورمندی به اهمیت فرهنگی، علمی، اقتصادی و سیاسی ادبیات و درک کارکرد زبان و ادبیات فارسی و لزوم پاسداشت آن به عنوان زیرساخت هویت اسلامی-ایرانی.	۴

۱- کسب و تقویت مهارت‌های ادراکی (گوش دادن، خواندن) و مهارت‌های تولیدی (سخن گفتن، نوشتن) و توانایی درک، تحلیل و نقد متون.

دوره اول ابتدایی	دوره دوم ابتدایی	دوره اول متوسطه	دوره دوم متوسطه
توجه و تمرکز شنیداری خود را از نظر زمان، یادآوری و درک شماری از اطلاعات صریح و ضمنی، افزایش می‌دهد.	در موقعیت‌های مختلف زندگی روزمره، با دقت به گفته‌های دیگران گوش می‌دهد و اطلاعات صریح و ضمنی سخن آنان را درک، یادآوری و بیان می‌کند.	پیام‌های کلامی و غیرکلامی، اهداف و دیدگاه‌های گوینده را درک و تفسیر می‌کند.	ماهرانه گوش می‌کند، سخنان احساسی را از سخنان متقاعدکننده تشخیص می‌دهد و اطلاعات را با توجه به اعتبار آنها و شواهدی حاکی از عواملی مانند سوگیری نقد و تحلیل می‌کند.
در گفت‌وگوها شرکت می‌کند و آداب و قواعد گفت‌وگو و بحث را رعایت می‌کند.	در گفت‌وگوها می‌تواند نظر شخصی خود را درباره موضوعات مختلف بیان کند.	در موقعیت‌های مختلف به صورتی هدفمند در بحث‌ها مشارکت می‌کند و نسبت به بسط و گسترش موضوع بحث حساسیت نشان می‌دهد و اعلام نظر می‌کند.	در سازماندهی، طرح‌ریزی و ادامه گفت‌وگو در انواع موقعیت‌های رسمی و غیررسمی نقش‌های گوناگون می‌پذیرد.
متون ساده و کوتاه را با سرعت، دقت مناسب می‌خواند.	متناسب با نوع متن، لحن خواندن خود را انتخاب می‌کند.	ساختارهای متنی متفاوت را تشخیص می‌دهد و سرعت خواندن و مطالعه را متناسب با هدف و منظور خود تغییر می‌دهد و برای درک بهتر آن را بازخوانی می‌کند.	فکورانه و هدفمند می‌خواند و عناصر سازهای و روابط بین متنی و درون متنی یک متن را کشف و تحلیل کند.
ایده‌های صریح و بخشی از اطلاعات ضمنی متن نوشتاری و تصاویر آن را در می‌یابد.	با خواندن یک متن ادبی، بخش‌های آن و شیوه پروراندن موضوعات را تشخیص می‌دهد.	در متون داستانی، روابط اجزای جمله، شخصیت‌ها، مضمون اصلی، جزئیات، توالی وقایع و رویدادها و روابط علت و معلولی را در می‌یابد.	با نگاه انتقادی نسبت به اشعار، نمایش‌نامه‌ها و رمان‌ها، مختصات مضمونی، ساختاری و زبانی آنها را بر اساس دانش‌های ادبی خود، بیان می‌کند.
به کتاب و کتاب خوانی علاقه پیدا می‌کند و درباره موضوعات مختلف آن صحبت می‌کند.	کتاب‌ها و مطالب خواندنی گوناگون را به منظور کسب اطلاعات و سرگرمی برمی‌گزیند، می‌خواند و تجربه خویش را در این زمینه ابراز می‌کند.	با استفاده از رسانه‌های متعدد (چاپی یا دیجیتال)، کتاب می‌خواند و درباره محتوای آنها صحبت می‌کند.	از منابع اطلاع‌رسانی (کتاب، مجله...) و فناوری در دسترس (انواع نرم‌افزارها و لوح فشرده متناسب با سطح خود) به عنوان منابعی برای کسب اطلاعات و سرگرمی استفاده می‌کند و درباره آنها سخن می‌گوید و می‌نویسد.
خوانا می‌نویسد و نسبت به درست نوشتن املائی کلمات حساس است.	با خط تحریری آشنا می‌شود و با توجه به الگو، اصول زیبانویسی را رعایت می‌کند.	از فناوری‌های در دسترس برای نوشتن استفاده می‌کند و نیازهای زندگی روزمره خود را برطرف می‌کند.	مهارت درست‌نویسی زبان معیار و محاوره را به دست می‌آورد و در بسترهای نوشتاری روزآمد (وسایل ارتباطی و رسانه‌های مجازی و برخط) از زبان فارسی به طور صحیح استفاده می‌کند.

دوره اول ابتدایی	دوره دوم ابتدایی	دوره اول متوسطه	دوره دوم متوسطه
دیدگاه‌ها و افکار خود را می‌نویسد و رخدادهای اطرافش را توصیف می‌کند.	متنی ساده و منسجم با ساختار مناسب می‌نویسد.	انواع بندهای (پاراگراف‌های) روایی، توصیفی، توضیحی را که دارای یک فکر و نظر اصلی است، می‌نویسد و در متن‌های انشایی (چندبندی) ارتباط موضوعی درون و برون بندی را رعایت می‌کند.	با توجه به مخاطب و هدف خود - مانند مقاصد شخصی (خاطرات)، مقاصد اجتماعی (دعوت‌نامه، یادداشت‌های تشکر، نامه‌های دوستانه)، مقاصد تجاری (نامه‌های اداری، تقاضانامه)، مقاصد تحصیلی (گزارش‌ها، مقاله‌های کوتاه، تحلیل‌ها و نقدها، خلاصه‌نویسی‌ها) - قالب مناسبی برای نوشته خود برمی‌گزیند.

۲- آشنایی با ابعاد زیبایی شناختی ادبیات و پرورش ذوق آفرینش‌گری و قریحه‌آدبی

دوره اول ابتدایی	دوره دوم ابتدایی	دوره اول متوسطه	دوره دوم متوسطه
با شناخت مقدماتی از «لحن و آهنگ شعر» نسبت به اشعار و آهنگ آنها واکنش نشان می‌دهد.	مهارت‌های اولیه مرتبط با «لحن و آهنگ شعر» را به کار می‌گیرد.	تفاوت و تشابه برخی آهنگ‌های رایج شعر نوجوان را به صورت سماعی تشخیص می‌دهد.	وزن‌های متداول شعر فارسی را به صورت سماعی تشخیص می‌دهد.
داستان‌پردازی می‌کند و دریافت‌ها و احساسات حاصل از دیده‌ها و شنیده‌های خود از جهان پیرامون را، در قالب متنی ساده و ادبی ارائه می‌کند.	مهارت‌های اولیه مرتبط با «تخیل شاعرانه» و «قصه‌گویی» خود را پرورش می‌دهد و توانمندی‌های مقدماتی داستان‌نویسی و نگارش خلاق را با ایده گرفتن از آثار ادبی مناسب به دست می‌آورد.	با بهره‌گیری از قدرت تخیل، تجسم و ایده‌پردازی، در یکی از گونه‌های ادبی، اثری خلق می‌کند و ابعاد زیبایی شناختی آن را توصیف می‌کند.	ذوق ادبی خود را پرورش می‌دهد و با بهره‌گیری از آن، افکار خود را در یکی از گونه‌های ادبی، ارائه می‌دهد.
با «دانش‌های ادبی» ساده آشنا می‌شود، آنها را در گفتار و نوشتار خود به کار می‌گیرد.	با افزایش تعداد و گسترش دانش‌های ادبی ساده، آنها را در گفتار و نوشتار خود به کار می‌گیرد.	با شناخت سطوح بالاتری از دانش‌های ادبی، آنها را در گفتار و نوشتار خود به کار می‌گیرد.	با شناخت سطوح تکمیلی دانش‌های ادبی، آنها را در گفتار و نوشتار خود به کار می‌گیرد.
با مفهوم واقعی متن (نوشته، فیلم، عکس و...) آشنا می‌شود و دریافت شخصی خود را از یک داستان، شعر، فیلم یا حکایت روایت می‌کند.	با گزینش ادبیات داستانی و نمایشی در رابطه با زیبایی‌های آنها، با دیگران بحث و گفت‌وگو می‌کند.	با استفاده از دانش‌های ادبی، آثار ادبیات داستانی و نمایشی را درک و تحلیل می‌کند.	با انتخاب و بررسی آثار ادبی، آنها را بر مبنای اصول ادبی و ارزشی مورد نقد قرار می‌دهد و تأثیر آن را بر خود و جامعه ارزیابی می‌کند.
نسبت به مهارت شاعری و نویسندگی شناخت اولیه و کلی پیدا می‌کند.	دلایل اهمیت و تأثیرگذاری مهارت‌های شاعری و نویسندگی را می‌شناسد.	با جایگاه و اهمیت مهارت‌های ادبی آشنایی پیدا می‌کند و به شاعری و نویسندگی علاقه‌مند می‌شود.	به شناخت لازم درباره مهارت‌های ادبی و شیوه مهارت‌آموزی در این مسیر دست می‌یابد.

۳- درک نقش ادبیات در رشد و تعالی فردی و اجتماعی انسان، با تأکید بر رسالت ادبیات در شوق آفرینی برای تحقق آرمان‌های جامعه.

دوره اول ابتدایی	دوره دوم ابتدایی	دوره اول متوسطه	دوره دوم متوسطه
<p>مفاهیم مقدماتی معرفت دینی را در قالب شعرها و داستان‌های مناسب می‌آموزد و نسبت به این مفاهیم علاقه و گرایش پیدا می‌کند.</p>	<p>ادبیات را مؤثرترین قالب برای انتقال پیام مفاهیم تعالی می‌بیند و تلاش می‌کند تا از ظرفیت ادبیات برای بیان آرمان‌ها و همچنین اعتقادات خود استفاده کند.</p>	<p>با مهم‌ترین منابع ادبی حکمت آفرین و معرفت‌افزا آشنا می‌شود و برای افزایش معرفت به این گنجینه مراجعه می‌کند.</p>	<p>با مبانی فکری، معرفتی و حکمی در متون ادبی آشنا می‌شود و با گزینش نقادانه آنها را در تبیین آموزه‌های دینی، اجتماعی و فرهنگی به کار می‌گیرد.</p>
<p>با شعر و داستان مأنوس می‌شود و از عواطف، احساسات و زیبایی‌های متن، لذت می‌برد.</p>	<p>اهمیت مطالعه آثار شاخص ادبی را در ارتقای کیفیت زندگی فردی و اجتماعی، درک می‌کند و می‌کوشد تا از این ظرفیت بهره‌گیرد.</p>	<p>در زندگی خویش، با ادبیات، ارتباط مداوم پیدا می‌کند و آن را برای بیان افکار و ابراز احساسات خود در موقعیت‌های مختلف زندگی به کار می‌گیرد.</p>	<p>با انتخاب و بررسی آثار ادبی بر مبنای اصول ارزشی، ایده‌ها و افکار مختلف را مورد تحلیل، نقد و ارزیابی قرار می‌دهد و عقاید، باورها و احساس خویش را با قدرت بیان می‌کند.</p>
<p>از طریق آشنایی با قالب‌های متنوع شفاهی، دیداری و نوشتاری زبان و ادبیات، دریافت حسی خود و لذت حاصل از آن را بیان می‌کند.</p>	<p>با شناسایی و درک مفاهیم ارزشی قالب‌های متنوع ادبی، محیط زندگی خود را بهبود می‌بخشد و چگونگی تأثیر آن را بر خود توصیف می‌کند.</p>	<p>با انتخاب و بهره‌گیری از آثار ادبی، محیط پیرامون خود را تغییر می‌دهد و تأثیر آن را در بهبود کیفیت زندگی و دستیابی به آرامش روحی و روانی ارزیابی و توصیف می‌کند.</p>	<p>با باور به ظرفیت‌های زبان و ادبیات فارسی به عنوان رمز هویت ملی، قادر است آن را برای رشد مهارت‌های اجتماعی، شخصی، ذهنی، ارتباطی، فرهنگی، مطالعه و پژوهش و ارزش‌های اخلاقی در موقعیت‌های مختلف زندگی به کار گیرد.</p>
<p>از طریق نمونه متن‌های نویسندگان خارجی با برخی از آثار و شخصیت‌های غیر ایرانی آشنایی پیدا می‌کند.</p>	<p>با مطالعه متن‌های مناسب ادبیات جهان، شناخت دقیق‌تری نسبت به شاعران و نویسندگان جهانی پیدا می‌کند.</p>	<p>نسبت به ادبیات جهان و مفاخر آن به‌خصوص در حوزه ادبیات معنوی و اجتماعی، در سطحی مناسب شناخت پیدا می‌کند.</p>	<p>نسبت به ادبیات جهان، جریان‌ها و مکاتب ادبی به ویژه ادبیات مقاومت و جهان اسلام شناخت مناسب و مؤثری پیدا می‌کند.</p>

۴- باورمندی به اهمیت فرهنگی، علمی، اقتصادی و سیاسی ادبیات و درک کارکرد زبان و ادبیات فارسی و لزوم پاسداشت آن به عنوان زیرساخت هویت اسلامی- ایرانی.

دوره دوم متوسطه	دوره اول متوسطه	دوره دوم ابتدایی	دوره اول ابتدایی
با انتخاب و بررسی آثار علمی، فرهنگی و... آنها را بر مبنای اصول ارزشی و معیارهای زبان فارسی نقد و تأثیر آن را بر خود و جامعه ارزیابی می‌کند.	با بهره‌گیری از دانش‌های ادبی، آداب و رسوم و فرهنگ و ... موجود در متون ادبی را بررسی و تأثیر آن را بر هویت خویش توصیف می‌کند.	با شناخت و درک مفاهیم متون و موضوعات پیرامون خود، چگونگی تأثیر آنها را در زندگی خود توصیف می‌کند.	در برخورد با مفاهیم ساده در متون و موضوعات، دریافت حسی خود را از آنها ابراز می‌کند.
با شناخت مسئولیت خود در پاسداشت زبان و ادبیات فارسی، روش‌هایی را برای صیانت و ترویج زبان و ادبیات فارسی در سطح محلی، ملی و بین‌المللی پیشنهاد می‌کند.	با خطرات و آسیب‌های ناشی از فرسایش زبان فارسی و تضعیف آن، شناخت کافی پیدا می‌کند و ملزومات حفاظت از زبان فارسی را در ارزیابی متون به کار می‌گیرد.	با درک جایگاه زبان فارسی به عنوان یکی از گنجینه‌های ملی، پذیرش و احساس تعلق خاطر خود نسبت به آن را نشان می‌دهد.	زبان فارسی را به عنوان عامل درک و فهم و تعامل با دیگران به کار می‌برد.
با انتخاب و مطالعه آثار مفاخر ادبیات فارسی، آنها را بر اساس اصول ارزشی و زبان معیار تحلیل و نقد می‌کند و در جهت ترویج و معرفی این آثار می‌کوشد.	با شناخت شاخص‌های هویت ملی در متون ادبی عملکرد خود را در راستای حفظ و ارتقای آن مورد بررسی قرار می‌دهد.	با مطالعه پیشینه فرهنگی در متون ادبی، قدرت بیان عقاید شخصی خود را پرورش داده و احساس تعلق خود را نسبت به فرهنگ و تمدن ایرانی نشان می‌دهد.	با شناخت نمادهای ملی در متون ساده ادبی تعلق خاطر خود، نسبت به وطن را نشان می‌دهد.